

គោរពជូន សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ហ៊ុន សែន នាយករដ្ឋមន្ត្រីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
អាសយដ្ឋាន: វិមានសន្តិភាព, 38 មហាវិថី សហព័ន្ធរុស្ស៊ី (110),
រាជធានីភ្នំពេញ, ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០១៩

ច្បាប់ស្តីពី សហជីព និង ករណីចោទប្រកាន់ប្រឆាំងនឹងថ្នាក់ដឹកនាំសហជីព

សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោ ជាទីគោរព

យើងខ្ញុំទាំងអស់គ្នាកំណត់ឱ្យអង្គការសង្គមស៊ីវិលជាតិ និងអន្តរជាតិមានការព្រួយបារម្ភជាខ្លាំងចំពោះការស្នើធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីសហជីព ដែលត្រូវបានអនុម័តដោយព្រឹទ្ធសភាកាលពីថ្ងៃទី ០៩ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០១៩។ ការស្នើធ្វើវិសោធនកម្មមានចំនួន ១០មាត្រា រួមមាន មាត្រា៣ មាត្រា១៧ មាត្រា២០ មាត្រា២១ មាត្រា២៧ មាត្រា២៨ មាត្រា២៩ មាត្រា៤៤ មាត្រា៤៥ និងមាត្រា៤៩ ដោយមិនបានអនុលោមទៅតាមបទដ្ឋានការងារអន្តរជាតិផ្នែកការងារ និងត្រូវបានអនុម័តដោយគ្មានដំណើរការពិគ្រោះយោបល់ឱ្យល្អិតល្អន់ជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធ។

បទប្បញ្ញត្តិជាច្រើននៅក្នុងច្បាប់ស្តីពីសហជីពតម្រូវឱ្យមានការកែប្រែឡើងវិញ។ កិច្ចពិគ្រោះយោបល់ស្តីពីការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីសហជីពចុងក្រោយ នៅតែបន្តការរឹតត្បិតសិទ្ធិការងារ និងសិទ្ធិមនុស្ស តាមរយៈការកម្រិតសិទ្ធិសេរីភាពផ្នែកសមាគម សិទ្ធិក្នុងការចងក្រង និងសិទ្ធិក្នុងការចរចាជាសមូលហភាព។ យើងមានការកត់សម្គាល់ថាមានការធ្វើវិសោធនកម្មកិច្ចចុះទៅលើច្បាប់នេះលើសំណេរដើមកន្លងមក ដោយមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់នៅឡើយ និងមិនត្រូវបានដោះស្រាយចំពោះបញ្ហាផ្សេងទៀត។ គណៈកម្មការជំនាញក្នុងការតាមដានត្រួតពិនិត្យ ការអនុវត្តន៍អនុសញ្ញា និងផ្តល់អនុសាសន៍ទៅលើសិទ្ធិសេរីភាពផ្នែកសមាគម របស់អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិផ្នែកការងារបានអំពាវនាវឱ្យមានការធ្វើវិសោធនកម្មជាច្រើនលើកទៅលើច្បាប់ស្តីពីសហជីពដែលមិនបានធ្វើការឆ្លុះបញ្ចាំងទៅលើមាត្រាដែលបានស្នើឡើង។ ឧទាហរណ៍ រួមមានមាត្រា៣ មាត្រា១០ មាត្រា១២ មាត្រា១៣ មាត្រា២០ មាត្រា២១ មាត្រា២៨ មាត្រា៣៨ មាត្រា៤៩ និងការដាក់ពិន័យជំពូក១៥។

ចំណុចព្រួយបារម្ភរបស់យើងខ្ញុំទៅលើសំណើធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីសហជីពរួមមាន៖

- ១. ធ្វើវិសោធនកម្ម មាត្រា៣៖ មាត្រាបច្ចុប្បន្នមិនបានពង្រីកវិសាលភាពច្បាប់ស្តីពីសហជីពទៅដល់បុគ្គលដទៃទៀត ដែលត្រូវបានផ្តល់អនុសាសន៍ដោយការិយាល័យស្នងការសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ។ មាត្រា៣ នៃច្បាប់ស្តីពីសហជីពបានចែងថា ច្បាប់នេះគ្របដណ្តប់ទៅដល់បុគ្គលទាំងឡាយណាដែលស្ថិតនៅក្រោមបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្តីពីការងារ ចំណុចនេះរំលោភទៅលើមាត្រា៣៦ នៃច្បាប់រដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលធានាថា ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរទាំងពីរភេទ មានសិទ្ធិបង្កើតសហជីព និងចូលជាសមាជិកសហជីពនេះ។ ការស្នើធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីសហជីពនៅទីនេះមិនបានគ្របដណ្តប់ឱ្យបានទូលំទូលាយទៅដល់កម្មករស្វ័យនិយោជន៍ គ្រូបង្រៀន និងមន្ត្រីរាជការសាធារណៈដទៃទៀត។ ទាក់ទងទៅនឹងចំណុចនេះ កម្មកររបម្រើការងារផ្ទះ និងសហគ្រាសតូចៗដែលមានកម្មករនិយោជិតតិចតួចក្រោម ១០នាក់ មិនមានចំនួនគ្រប់គ្រាន់ទៅតាមលក្ខខណ្ឌដែលច្បាប់កំណត់ថាចំនួនកម្មករនិយោជិត ១០នាក់

ទើបអាចបង្កើតសហជីពមូលដ្ឋាន ចំណុចនេះមានចែងនៅក្នុងមាត្រា១០ នៃច្បាប់ស្តីពីសហជីពដែលជាការបដិសេធនៃសិទ្ធិរបស់ពួកគេចូលរួមជាមួយសហជីព។

២. មាត្រា៥ (មិនបានផ្លាស់ប្តូរ)៖ មាត្រានេះនិយាយអំពី កម្មករនិយោជិត និងនិយោជក មានសិទ្ធិបង្កើតសហជីព ឬសមាគមនិយោជក តាមការជ្រើសរើសរបស់ខ្លួន ក្នុងគោលបំណងសម្រាប់តែការសិក្សាស្រាវជ្រាវ បណ្តុះបណ្តាល ការលើកកម្ពើងផលប្រយោជន៍ និងការការពារសិទ្ធិរបស់ខ្លួនតាមរយៈសហជីព។ ការិយាល័យស្នងការសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិបានផ្តល់អនុសាសន៍ឲ្យដកចេញឃ្លា "ក្នុងគោលបំណងសម្រាប់តែ" ឃ្លានេះអាចរឹតត្បិតសិទ្ធិរបស់ស្ថាប័នក្នុងការសម្រេចចិត្តដោយសេរីទៅលើសកម្មភាពនិងកម្មវិធីការងាររបស់ ពួកគេ។

៣. មាត្រា១២ (មិនបានផ្លាស់ប្តូរ)៖ មាត្រានេះនិយាយអំពីលក្ខខណ្ឌតម្រូវសម្រាប់ក្នុងការស្នើចុះបញ្ជីសហជីពត្រូវបានយល់ព្រម ប្រសិនបើសំណើរសុំនោះបានបំពេញលក្ខខណ្ឌនោះគ្រប់គ្រាន់ រួមមាន លក្ខន្តិកៈ បទបញ្ជាផ្ទៃក្នុងរដ្ឋបាលដែលគ្រប់គ្រងទៅលើការដឹកនាំ បញ្ជីរាយនាមម្ចាស់ដីកន្លែង កំណត់ត្រាសៀវភៅហិរញ្ញវត្ថុ ក្នុងធានាការ កំណត់ហេតុច្បាប់ដើមនៃការបោះឆ្នោតបង្កើតសហជីព។ មាត្រា១២ ដាក់លក្ខខណ្ឌខ្ពស់នៃការជ្រៀតជ្រែកសម្រេចដោយរដ្ឋាភិបាល និងកំណត់លក្ខខណ្ឌដាក់បន្តកទាមទារច្រើនសម្រាប់សហជីព។

៤. មាត្រា១៧ (មិនបានផ្លាស់ប្តូរ) មាត្រានេះរំលោភទៅលើសិទ្ធិក្នុងការសម្រេចចិត្តផ្ទៃក្នុងរបស់សហជីព។ ការធ្វើវិសោធនកម្មដាក់បន្ថែម យន្តការត្រួតពិនិត្យសវនកម្មឯករាជ្យ ប្រសិនបើ ១០ភាគរយនៃចំនួនសមាជិកសហជីព ឬ ៥ ភាគរយនៃម្ចាស់ជំនួយស្នើឡើង។ យន្តការត្រួតពិនិត្យសវនកម្មឯករាជ្យទាមទារឲ្យស្ថាប័នចុះបញ្ជីនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាដែលអាចជាតំបន់ ការប្រើប្រាស់ស្ថាប័នសវនកម្មឯករាជ្យមានឈ្មោះល្អដែលបានចុះបញ្ជីនៅក្រៅប្រទេស។ ការធ្វើវិសោធនកម្មមិនបានបន្ថយ ឬធ្វើឲ្យមានភាពងាយស្រួលសម្រាប់តម្រូវការឯកសារដែលតម្រូវឲ្យសហជីពដាក់របាយការណ៍ទៅក្រសួងការ ងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ។ នៅពេលដែលមាត្រា ១៧ អានភ្ជាប់ជាមួយមាត្រា ១៨ ច្បាប់នេះមានប្រសិទ្ធិភាពផ្តល់អំណាចទៅក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈធ្វើការលុបចោលបញ្ជីកាសហជីពប្រសិនបើសហជីពមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចដែល បានកំណត់នៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិតាមរយៈលិខិតព្រមានពីរលើក។

៥. មាត្រា ១៨ (មិនបានផ្លាស់ប្តូរ) មាត្រានេះផ្តល់អំណាចទៅក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈប្តឹងសហជីពទៅតុលាការដើម្បីរំលាយបញ្ជីកាសហជីព ប្រសិនបើសហជីពមិនបានបំពេញកាតព្វកិច្ចដែលបានកំណត់ដោយច្បាប់ស្តីពីសហជីព។ បើពិចារណាទៅលើទម្ងន់នៃឯកសារបែបបទរដ្ឋបាលទាមទារដោយច្បាប់ និងអ្នកអនុវត្តន៍ច្បាប់មានអំណាចកាន់តែលើសលុបក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចថាតើលក្ខខណ្ឌតម្រូវទាំង នោះត្រូវបានបំពេញ ដោយសហជីពរបស់កម្មករប្រឈមហានិភ័យរំលាយដោយផ្អែកលើមូលដ្ឋានអំណាច និងការស្នើសុំដោយមិនមានហេតុផល។

៦. មាត្រា២០ មាត្រា២១ និងមាត្រា៣៨ បន្តដាក់បន្តកទៅលើសិទ្ធិសហជីពក្នុងការជ្រើសរើសអ្នកកំណាងក្នុងសិទ្ធិសេរីភាពពេញលេញ។

៧. មាត្រា៥៤(វិសោធនកម្ម) ការធ្វើវិសោធនកម្មមិនបានឲ្យច្បាប់នេះអនុលោមទៅតាមបទដ្ឋានអន្តរជាតិ ពីព្រោះមិនបានផ្តល់សិទ្ធិដល់ការចរចាជាសមូលហភាព និងការដោះស្រាយវិវាទរួមដល់សហជីពទាក់ទងទៅនឹងភាពជាតំណាងបំផុត។ នៅក្រោមច្បាប់ស្តីពីសហជីព សហជីពដែលមិនមានភាពជាតំណាងបំផុត បច្ចុប្បន្នត្រូវបានហាមឃាត់ពីការការពារផលប្រយោជន៍សមាជិករបស់ពួកគេ

រួមទាំងត្រូវបានរារាំងពីការធ្វើជាតំណាងដោយអាណត្តិ
ក្នុងការដោះស្រាយបណ្តឹងសារទុក្ខមុននីតិវិធីក្រុមប្រឹក្សាអង្គការកម្ពុជា។

៨. នីតិវិធីស្នើសុំបញ្ជីកាសហជីព និងតម្រូវការលក្ខន្តិកៈសហជីព៖
តម្រូវការស្នើសុំបញ្ជីកាសហជីពមានភាពផ្ទុយគ្នាពីបទដ្ឋានអន្តរជាតិគាមរយៈការទាមទារការអនុញ្ញាតជាមុនដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច (រំលោភទៅលើមាត្រា២ នៃអនុសញ្ញាស្នូលលេខ៨៧ របស់អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិផ្នែកការងារ) ការដាក់បន្តកទៅលើសិទ្ធិសហជីពក្នុងការតាក់តែងធម្មនុញ្ញ និងបទបញ្ជារបស់ខ្លួន (រំលោភទៅលើ មាត្រា៣ នៃអនុសញ្ញាស្នូល លេខ៨៧ របស់អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិផ្នែកការងារ)។ ជាងនេះទៅទៀត ការកំណត់ចំពោះសហជីពដែលមានភាពជាតំណាងបំផុតគឺជាកម្មវត្ថុដើម្បីធ្វើការសម្រេចចិត្ត និងទទួលស្គាល់ដោយអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចនៅពេលដែលឆន្ទានុសិទ្ធិនេះត្រូវកំណត់ដោយស្ថាប័នឯករាជ្យ។ ការធ្វើវិសោធនកម្មខកខានដើម្បីធានាឲ្យមានតម្លាភាព ប្រសិទ្ធិភាព និងដំណើរការងាយស្រួលក្នុងការស្នើសុំបញ្ជីកាសហជីពដែលធានាដល់សេរីភាពសមាគម សម្រាប់កម្មករនិយោជិត និងជាឧបសគ្គនៃការព្យួរបែបបទស្នើសុំបញ្ជីកាសហជីព។

៩. បច្ចុប្បន្នច្បាប់នេះមិនបានដាក់បញ្ចូលបទប្បញ្ញត្តិ ដើម្បីបង្កើនការការពារសម្រាប់កម្មករនិយោជិតដែលធ្វើការងារដោយប្រើប្រាស់កិច្ចសន្យាដែលមានថិរៈវេលា កំណត់ដើម្បីអនុវត្តន៍សិទ្ធិសេរីភាពខាងសមាគម។ មកទាល់ពេលនេះការរីករាលដាលនៃការប្រើប្រាស់កិច្ចសន្យាដែលមានថិរៈវេលាកំណត់បង្កើតឲ្យមានក្តីព្រួយ បារម្ភចំណោមកម្មករនិយោជិតប្រសិនបើពួកគេចូលរួមជាមួយសហជីព អ្នកគ្រប់គ្រងនឹងមិនបន្តកិច្ចសន្យារបស់ពួកគេ។

យើងខ្ញុំទាំងគ្នាតំណាងឲ្យអង្គការសង្គមស៊ីវិលជាតិ និងអន្តរជាតិជំរុញសម្តេចនាយករដ្ឋមន្ត្រីធ្វើការពិចារណា ទៅលើបទប្បញ្ញត្តិក្នុងច្បាប់ស្តីពីសហជីពទាំងអស់នេះឡើងវិញ និងពិចារណាដោយយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះអនុសាសន៍ដែលបានផ្តល់ដោយការិយាល័យស្នងការសិទ្ធិមនុស្ស របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ និងអង្គការពលកម្មអន្តរជាតិផ្នែកការងារ។

គាមរយៈការធ្វើដូចនេះ រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាអាចធានាថាការកែប្រែបទប្បញ្ញត្តិនៃច្បាប់ស្តីពីសហជីពឡើងវិញបញ្ជាក់ពីភាគព្វកិច្ចរបស់ ខ្លួនស្ថិតក្រោមការការពារសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងអនុសញ្ញាស្នូលអន្តរជាតិផ្នែកការងារនានា។

យើងទាំងអស់គ្នានិងធ្វេសប្រហែស ប្រសិនបើមិនបានលើកឡើងពីក្តីបារម្ភអំពីនីតិវិធីពិគ្រោះយោបល់ទៅលើច្បាប់ស្តីពីសហជីពនេះ។ កាលពីខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩ ក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈបានចេញលិខិតអញ្ជើញចូលរួមកិច្ចប្រជុំពិគ្រោះយោបល់ត្រីភាគី។ នៅក្នុងកិច្ចប្រជុំមានតំណាងសហជីពដែលគាំទ្ររាជរដ្ឋាភិបាល តំណាងនិយោជកចូលរួមច្រើនលើសលប់។ មានតំណាងសហជីពឯករាជ្យជាច្រើនមិនទទួលបានលិខិតអញ្ជើញត្រូវបានប្រាប់ថា ពួកគេត្រូវការលិខិតអញ្ជើញផ្ទាល់ពីក្រសួងការងារនិងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ។

តាំងពីមុននិងក្រោយការបោះឆ្នោតឆ្នាំ២០១៨ អ្នកកសិមតិផ្នែកការងារ មេដឹកនាំសហជីព និងសកម្មជនសហជីពជាមុខសញ្ញារបស់រាជរដ្ឋាភិបាល។ ខណៈពេលដែលយើងបានសម្គាល់ឃើញថា រាជរដ្ឋាភិបាលបានមានចំណាត់ការលើករណីចោទប្រកាន់ផ្នែកព្រហ្មទណ្ឌប្រឆាំងលើមេដឹកនាំសហជីពសហ ជីពមួយចំនួន ទទ្ធិមនឹងនេះដែរ ករណីមួយចំនួនមិនអាចទទួលយកបាន ដូចជាករណី លោក គង់ អានិក្យដែលបានរកឃើញថាមានទោសក្នុងករណីតវ៉ារបស់អ្នកបើកបរក្រុមហ៊ុនភាពិតុលកាលពីឆ្នាំ ២០១៦ ។

យើងទាំងអស់គ្នាមានការបារម្ភដោយមានការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩
ចំពោះករណីទម្លាក់ចោលបទចោទប្រកាន់ទៅលើថ្នាក់ដឹកនាំនៅតាមសហជីពមូលដ្ឋាន។
លទ្ធផលនៃការបង្ក្រាបនេះត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីធ្វើអោយស្ងប់ស្ងាត់មតិវិវាទរបស់សហជីពឯករាជ្យនិង
ធ្វើឱ្យសាយភាយការភ័យខ្លាចក្នុងចំណោមសហជីពដែលហ៊ានក្រោកឈរទាមទារសិទ្ធិរបស់ពួកគេ។

បរិយាកាសនាពេលបច្ចុប្បន្នសម្រាប់អ្នកតស៊ូមតិផ្នែកការងារ មេដឹកនាំសហជីព
សកម្មជនអង្គការសង្គមស៊ីវិលមិនទាន់បានដោះស្រាយដើម្បីធានាការធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងដោយអាចជឿទុកចិត្ត
បានចំពោះស្ថានភាពសិទ្ធិមនុស្ស និងសិទ្ធិការងារនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា។
យើងជម្រុញដល់រាជរដ្ឋាភិបាលឱ្យមានវិធានការជាជំហានបន្តបន្ទាប់ដូចខាងក្រោម៖

១. ផ្តួចផ្តើមឱ្យមានការពិគ្រោះឡើងវិញប្រកបដោយគម្លាភាពទៅលើការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីសហជីព
នៅខែមករា ឆ្នាំ២០២០
ដើម្បីធានាថាច្បាប់នេះត្រូវបានបានធ្វើវិសោធនកម្មអនុលោមពេញលេញទៅនឹងបទដ្ឋានអន្តរជាតិផ្នែក
ការងារ និងសិទ្ធិមនុស្ស។
កិច្ចពិគ្រោះយោបល់នេះគួរធ្វើឡើងដោយមានការចូលរួមពីការិយាល័យស្នងការសិទ្ធិមនុស្សរបស់អង្គការសហ
ប្រជាជាតិ អង្គការពលកម្មអន្តរជាតិផ្នែកការងារ អង្គការសង្គមស៊ីវិលជាតិនិងអន្តរជាតិ
ជាពិសេសសហជីពឯករាជ្យ និងការដាក់លិខិតសម្រាប់ការអញ្ជើញចូលរួមគួរតែត្រូវបានចេញទុកមុន។
របាយការណ៍សរុប
និងពង្រឹងការធ្វើវិសោធនកម្មចុងក្រោយចេញពីកិច្ចពិគ្រោះយោបល់គួរត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈ
និងចែករំលែកជាមួយរដ្ឋសភាជាតិ
និងព្រឹទ្ធសភាដើម្បីជម្រាបពីការកែប្រែឡើងវិញទៅលើការធ្វើវិសោធនកម្មច្បាប់ស្តីពីសហជីព។

២. កម្មករនិយោជិត
ទម្លាក់រាល់បទចោទប្រកាន់ប្រឆាំងលើមេដឹកនាំសហជីព
និងសកម្មជនតស៊ូមតិលើសិទ្ធិការងារ។

៣. កម្មករនិយោជិត
បញ្ឈប់រាល់ទម្រង់ការឃាត់ទៅលើមេដឹកនាំសហជីព
និងសកម្មជនតស៊ូមតិលើសិទ្ធិការងារ។

អរគុណសម្រាប់ការពិចារណារបស់ **សម្តេចអគ្គមហាសេនាបតីតេជោនាយករដ្ឋមន្ត្រី**។

ដោយក្តីគោរពដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីយើងខ្ញុំ

- ចម្លងជូន
- រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងការងារ និងបណ្តុះបណ្តាលវិជ្ជាជីវៈ
- រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម
- រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌